

Annaleena Okuloff

Tietoarkiston arkistointiprosessi antaa tutkimusaineistoille lisäarvoa

Annaleena Okuloff, Tietoarkisto / Tampereen yliopisto, annaleena.okuloff@uta.fi

Tampereen yliopiston yhteydessä toimiva Tietoarkisto (www.fsd.uta.fi) on tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluinfrastruktuuri. Tietoarkistossa prosessoimme tutkimusaineistot muotoon, jossa niiden pitkäaikaisäilyvyys on taattu, ja niitä voidaan käyttää myös jatkossa tieteelliseen tutkimukseen. Kaikki palvelumme ovat maksuttomia.

Tietoarkiston lippulaiva on palveluportaali Aila, jossa tutkijat, opiskelijat ja opettajat pääsevät selaamaan aineistojen kuvailutietoja ja lataamaan omaan käyttöön sopivat aineistot koneellensa. Ailassa on jo yli 1200 aineistoa, joista yli tuhat on kvantitatiivisia. Rekisteröityneitä käyttäjiä on lähes kaikista suomalaisista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, yhteensä yli 2400.

Arkistointipalvelun lisäksi Tietoarkisto tarjoaa tutkijoiden käyttöön laajan tutkimusaineistojen hallintaa käsittelevän Aineistonhallinnan käsikirjan, josta tutkijat voivat hakea tukea tutkimukseensa suunnitteluvaiheesta lähtien. Käsikirja on saatavilla Tietoarkiston verkkosivuilla sekä suomeksi että englanniksi. Asiantuntijamme vastaavat aineistonhallintaa ja arkistointia

koskeviin kysymyksiin mielellään myös henkilökohtaisesti.

Miten jatkokäyttöön sopiva tutkimusaineisto syntyy?

Jokainen tutkimusaineisto käy Tietoarkistossa läpi perusteellisen arkistointiprosessin. Tutkijan tai tutkimusryhmän luovuttama aineisto kulkee aina kokeneen aineistonkäsittelijän sormien läpi ennen kuin se julkaistaan palveluportaali Ailassa jatkokäyttöä varten.

Tietoarkistossa on kehitetty erilaisia tietokoneohjelmia helpottamaan ja nopeuttamaan arkistointiprosessia, mutta aineistonkäsittelijöiden työ on hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi välttämätöntä. Ihmisen ja apuohjelmien yhteistyöllä pystymme varmistamaan, että mitä moninaisimmat tutkimusaineistot ovat tulevaisuudessaakin tutkimusmaailman käytettävissä.

Ensimmäiseksi arkistointiprosessissa tarkastamme, että data vastaa kyselylomaketta ja tutkijan aineistosta toimittamia tietoja ja varmistamme, että aineistossa on mukana kaikki arkistoitavaksi tarkoitettu materiaali. Vertaamme tutkimusaineistoa myös tutkimusraporttiin ja siitä julkaistuihin tieteellisiin

artikkeleihin. Lisäksi arvioimme aineiston tunnistettavuuden ja arkaluonteisuuden ja teemme siihen tarpeen mukaa muutoksia, jotta vastaajien anonymiteetti varmasti säilyy.

Kvalitatiivisessa tutkimusaineistossa voi olla jopa lähes tuhat sivua ja satoja tiedostoja. Arkistointiprosessissa jokainen tiedosto on käytävä tarkasti läpi, ja anonymisointitoimenpiteet on tehtävä erikseen jokaiseen tiedostoon. Tiedostot täytyy myös nimetä johdonmukaisesti ja tallettaa muotoon, joka säilyy lukukelpoisena ohjelmistojen kehityksestä riippumatta.

Aineiston muuttajat, tiedostot ja aineiston sisältö täytyy dokumentoitua huolellisesti, että aineistosta voidaan julkaista kuvailutiedot. Kuvailussa on tärkeää varmistaa, että aineistoa jatkokäyttävä tutkija saa tietää aineiston keräämisestä ja sisällöstä kaiken olennaisen ilman, että hänen tarvitsee enää kysyä lisätietoja aineiston luovuttajalta. Aineistoon ei myöskään voi jäädä monitulkintaisia merkintöjä tai kommentteja.

Aineistojen haku aineistoluetteloissa perustuu kuvailun sisältöön. Aineisto täytyykin kuvailulla niin, että tutkijat löytävät tarvitsemaansa aihealuetta käsittelevät aineistot vaivattomasti tuhansien muiden aineistojen joukosta. Aineistoista julkaistaan myös yksinkertaiset jakaumat muuttujista, jotta aineistoa etsivä tutkija voi helposti päätellä onko aineiston koko ja heterogeenisyys hänen tarpeisiinsa sopiva.

Tietoarkisto on kotimainen tutkimusaineistojen säilytyspalvelu, joka työstää aineiston arkistointikuntoon tutkijan puolesta ja takaa aineistojen säilymisen käyttökelpoisina vuosikymmeniksi eteenpäin.